Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 39 (3554) Варшава, 28 вересня 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з сайту cerkiew.net.pl

Єпископська хіротонія владики-номінанта Маріуша Дмитерка. с. 8

Тільки співпраця між Європою та Україною може зупинити російські провокації. с. 6

XIII Фестиваль народів Європи «Під спільним небом» в Оструді. с. 12

ISSN 027-8254
39
9 770027 825252

eprasa.pl 48e24c6e5c

Марта ЛЕВОСЮК-ОЛІЙНИК
Фото надано організаторами

У Кракові проходить виставка творчості Леона Ґеца

У краківському Палаці Кшиштофорів 2 вересня відкрито виставку «Краківські подвір'я і будинки у творчості українського митця Леона Ґеца». Вернісаж притягнув увагу українців з Польщі й України та поляків, які захотіли наживо побачити мистецтво відомого українського творця XX століття.

Леон Ґец (1896-1971) – художник, графік, суспільний діяч, засновник двох музеїв у Сяноці, де мешкав багато років, студент, а пізніше випускник краківської Академії мистецтв. Його картини були представлені на багатьох виставках у Кракові, Сяноці та інших містах. На виставці, кураторкою якої стала Марта Левосюк-Олійник з краківського гуртка ОУП, можна побачити репродукції графіки художника із серії краківських прогулянок містом, на яких зображені кам'яниці, костели, університети, подвір'я, сіни та навіть помешкання митця на вулиці Реторика 24. Доповнюють їх фрагменти життєпису, власноруч написаного Ґецом, коли його брали на роботу в Академію мистецтв. Але репродукції – це все-таки не оригінали, які також з'являються на виставці. Десять представлених для відвідувачів оригінальних графічних творів є лише маленькою частинкою всієї колекції, що зберігається в архіві Музею Кракова. Під кінець життя Леон Ґец переказав цій установі більше ніж 440 праць на краківську тематику. Це неймовірно великий історичний та творчий спадок митця.

За сприяння Академії мистецтв краківський гурток отримав на час виставки оригінали документів, пов'язаних з Ґецом, серед яких – життєпис, направлення на роботу або ж повідомлення про надання медалі за довголітню працю. Приватна колекціонерка Йоанна Заброварна переказала особисту кореспонденцію її батька, святої пам'яті Стефана Заброварного з Перемишля. З листів довідуємось багато про життя Ґеца, його досягнення, високу оцінку в мистецькому колі, статті про нього, які виходили в журналах Югославії. Навіть натрапляємо на спогад, що в IV томі «Історії українського мистецтва» є згадка про художника.

Леон Ґец пише: «Як бачите, роблю все, аби прислужитись доброму імені українців». Ці слова – велике свідчення його волі про встановлення сильного зв'язку з українським народом, велике бажання дбати про добре ім'я і повагу до свого.

Для виставки використано малюнки квартири митця і за допомогою штучного інтелекту перетворено їх на образ реальних приміщень, щоб кожен міг подивитись на помешкання Леона Ґеца, уявити, яким був його побут, чим наповнена домівка, як виглядала майстерня. Це знову крихти інформації, які подає нам сам автор про себе та давнє життя.

Під час вернісажу слово взяв довголітній голова краківського гуртка ОУП Роман Любінецький, котрий розповів про його зустрічі з Ґецом. Бувши ще студентом, він зустрічав художника в церкві та на українських заходах. Діяч ОУП згадував про тяжке життя митця й особисту родинну трагедію, багатолітні спроби завербувати Ґеца та стеження з боку служб безпеки, про спробу самогубства художника разом з дружиною, що для останньої закінчилась смертю. Ці всі трагедії, тяжке матеріальне становище штовхали Леона Ґеца до прогулянок містом, що врешті спричинило до створення цілої колекції графіки.

Чи Ґец, ходячи містом, оглядаючи інтер'єри будинків, малюючи клаптики життя, затриманого в цій хвилині, знав, яку вартість вони матимуть? Для істориків та дослідників архітектури – це неоціненний скарб, завдяки якому вони можуть доповнювати знання та відкривати наново минуле. Можна оцінити його працю як не тільки мистецьку, але й документальну, котрої не виконували інші художники Кракова. Проте свою «документальну» роботу Леон Ґец провадив не лише там. Розпочав її в Сяноці, де жив майже 20 років.

Ми, українці, маємо знати творчість художника й пам'ятати великих діячів, які за межами України дбали про все українське, були амбасадорами були амбасадорами своєї держави та добрим прикладом і, попри тяжкі часи й обставини, не зреклися свого, а будували пам'ять про себе і свою національність.

19 вересня пройшла також лекція про життя й творчість Леона Ґеца, запис якої можна подивитися в зручний для кожного час. Посилання можна знайти на офіційному профілі краківського гуртка ОУП у фейсбуці (facebook.com/zuwpkrakow). Виставка триватиме до кінця вересня в головному холі Палацу Кшиштофорів. ●

eprasa.pl 48e24c6e5c

Марта КОВАЛЬ
Фото надано організаторами

Вчителі дискутують: загальнопольський методичний семінар у Ґданську

13 вересня у Ґданську відбувся методичний семінар для вчителів української мови та міжкультурних асистентів, організований Поморським відділом ОУП. Він планувався як регіональний захід для педагогів із Поморського воєводства.

Про необхідність систематичної методичної підтримки вчителів та потребу створити платформу для обміну досвідом та обговорення проблем дидактики говорили голови гуртків під час звітно-виборчих зборів відділу у Ґданську та згадували учасники з'їзду ОУП у Перемишлі. Цю потребу підтвердила сама географія учасників, котрі приїхали до Ґданська. Наша Домівка з радістю прийняла гостей з Вроцлава, Пєнєнжна, Ольштина, Варшави, Любліна та інших міст і містечок Польщі. Загалом у семінарі взяло участь 26 вчителів української та міжкультурних асистентів.

Перша частина семінару була присвячена методичним питанням. Любомира Тхір, вчителька-методистка української мови і директорка школи з українською мовою навчання ім. Лесі Українки у Бартошицях ознайомила учасників із законодавством, що регулює викладання української мови для дітей з меншини, і найновішими поправками. Як з'ясувалося, навіть законодавчо-організаційні питання часто є викликом і створюють чимало проблем на місцевому рівні. Любомира Тхір обговорила особливості викладання української як успадкованої мови, показала приклади вправ і завдань, котрі можна використовувати на уроках, а також торкнулася теми патріотичного виховання дітей як інтеґральної частини навчання. Учасники зібрання отримали список навчальних ресурсів, а Петро Табака, який теж завітав на семінар, розповів про можливості використання матеріалів журналу «Світанок». Зацікавлення учасників викликала тема прав і можливостей професійного розвитку вчителів української мови.

Під час другої частини семінару д-р Павло Левчук з Інституту славістики ПАН виголосив доповідь про виклики та потенціальні можливості двомовності. Його виступ, а також презентація програми з викладання української мови як іноземної у польських школах, що відбулася уже по завершенні семінару, на жаль, продемонструвала, що дирекція шкіл на місцях дуже погано поінформована про можливості викладання української у школах, а батьки не надто обізнані з правами на збереження рідної мови й культури. Останнє є особливо гострою проблемою у контексті асиміляційних процесів, у які потрапляють діти воєнних мігрантів з України.

Перерви під час семінару стали часом для активних знайомств, мережування і консультацій. Зростання антиукраїнських настроїв у країні, стрімка асиміляція, недостатня активність українських дипломатичних установ у підтримці української мови, інертність органів польської влади у вирішенні освітніх проблем меншини – усі ці теми учасники жваво обговорювали в кулуарах семінару.

Коротка зустріч у Ґданську підтвердила, наскільки потрібними є подібні заходи і наскільки усі ті, хто у різних ролях служить збереженню української мови і культури, потребують спілкування та платформи для обміну думками. ●

eprasa.pl 48e24c6e5c

IV Дні з українською культурою у Старґарді

3 жовтня о 17:00 в старґардському Домі культури залізничника (Dom Kultury Kolejarza) відбудеться ще один захід, мета якого наблизити українську культуру до мешканців Старґарда – День з українською культурою.

Цього року на сцені виступатиме, серед інших, хор «Майстерня пісні» з Кошаліна під керівництвом Вікторії Федотової.

Як у минулі роки, можна буде підтримати українських захисників.

«Збираємо кошти на купівлю наступного авто. Дуже просимо вас про вареники й пляцки та подібну випічку. Страви треба приносити за пів години перед початком заходу», – зазначають організатори, гурток ОУП у Старґарді та місцева греко-католицька парафія.

Чергові «Джерела» у Черемсі

28 вересня о 14:00 в Ґмінному осередку культури в Черемсі пройде концерт «Джерела» – витоки підляської української культури.

Під час фестивального концерту артисти представлять традиційні пісні й танці. У програмі буде також підляський обряд. Крім того, не забракне українського фолькроку у виконанні ансамблю «Шаравари» з Ґурова-Ілавецького.

Організаторами події виступає Союз українців Підляшшя, Ґмінний осередок культури в Черемсі.

Затримали підозрюваного, який вкрав хрест з храму в Лігниці

Лігницькі правоохоронці затримали чоловіка, який вночі з 12 на 13 вересня пошкодив дах і зрізав хрест із головного купола української греко-католицької церкви Успіння Пресвятої Богородиці. Про акт вандалізму ми писали у попередньому номері тижневика. Зокрема, повідомляли, що на «профанацію» відреагувало Об'єднання українців у Польщі та Посольство України у Польщі, які звернулися до правоохоронних органів із закликом «вжити всіх необхідних заходів та притягнути винних до відповідальності».

Поліція розшукувала зловмисника майже чотири дні. Підозрюваного затримали 17 вересня.

«Чоловік порізав хрест на частини та сховав у кущах на окраїні міста. Хрест забрали поліцейські. Під час обшуку в його квартирі поліцейські також вилучили інші речі, пов'язані зі зломом і крадіжками в Лігниці. 29-річного чоловіка доставили в камеру поліції», – йдеться в повідомленні відділу міської поліції.

Своєю чергою окружна прокуратура Лігниці на своєму вебсайті написала, що підозрюваний зізнався у вчиненні інкримінованих йому злочинів і надав розгорнуті пояснення.

«Він стверджував, що був переконаний, що хрест зроблений зі срібла. Хотів забрати його, щоб продати», – читаємо в комюніке прокуратури, де теж зазначено, що, готуючись до крадіжки хреста, чоловік 9 вересня викрав драбину вартістю понад 1600 злотих, знявши її з автомобіля на одній зі стоянок міста.

Затриманий перебуває під наглядом поліції. Йому заборонено залишати країну, перебувати в межах греко-католицької парафії в Лігниці та наближатися до неї на відстань менше ніж 100 метрів, а також призначено заставу обсягом 10 000 злотих.

Чоловікові висунули три звинувачення: замах на крадіжку, скоєння крадіжки та знищення хреста, чим він образив релігійні почуття греко-католицької спільноти. Йому загрожує покарання у вигляді позбавлення волі на термін від 3 місяців до 5 років.

Проєкт закону про допомогу громадянам України чекає на підпис президента

17 вересня відбулося засідання Сенату, в рамах якого розглядали закон «Про внесення змін до окремих законів з метою перевірки права на сімейні виплати для іноземців та про умови надання допомоги громадянам України у зв'язку з військовим конфліктом на території цієї держави». Його розробив польський уряд як заміну законопроєкту, який передбачав продовження дії спецзакону про допомогу громадянам України у зв'язку з війною в цій країні. Нагадаємо: 25 серпня президент Польщі Кароль Навроцький наклав вето на попередній законопроєкт.

9 вересня новий законопроєкт ухвалила Рада міністрів Польщі, а 12 вересня – польський Сейм. Після ухвалення закону проголосував також Сенат. Серед іншого у документі передбачено продовження легального перебування українців зі статусом «UKR» до 4 березня 2026 року. Є теж положення, що виплати «800+», «Добрий старт» та «Активні батьки» залежатимуть від професійної активності громадян, прибулих з третіх країн, зокрема й українців. Також вводиться обмеження до переліку медичних послуг, які можуть отримувати українці.

Тепер закон має підписати президент Польщі, й тільки після цього він набуде чинності.

Ситуацію щодо закону прокоментувала, зокрема, заступниця голови Офісу президента Володимира Зеленського Ірина Верещук, яка 20 вересня відвідала Варшаву. У столиці вона зустрілася з місцевими українцями.

«Їм тут – непросто. Особливо важко літнім людям, особам з інвалідністю, одиноким матерям із малолітніми дітьми та іншим вразливим категоріям наших громадян»,

eprasa.pl 48e24c6e5c

– написала вона в телеграмі після візиту до Варшави. Ірина Верещук зазначила теж, що українська держава не може ігнорувати поступове посилення вимог до перебування українців у Польщі.

«Це особливо відчутно для тих, хто не має змоги працювати. Тому ми маємо заздалегідь підготувати українську систему соціальної підтримки – тимчасове житло, гуманітарну, медичну та соціальну допомогу, щоб наші громадяни, які захочуть повернутися, отримали належну підтримку від держави», – заявила політична діячка.

Заступниця керівника Офісу президента України наголосила, що так само важливо забезпечити організаційну та логістичну допомогу для такого повернення.

«Найближчим часом винесемо це питання на обговорення Платформи з питань українців за кордоном за участі дотичних органів влади, громадських і міжнародних організацій та польських партнерів», – повідомила Ірина Верещук.

Слід додати, до прийнятого Сеймом та Сенатом закону не увійшла запропонована президентом Каролем Навроцьким зміна, яка мала вводити покарання за пропаганду «бандеризму» та діяльності ОУН та УПА.

Фото з фейсбук-сторінки Сенату

День пам'яті українців, примусово виселених у 1944-1951 роках

14 вересня у багатьох містах України відбулися заходи з вшанування пам'яті сотень тисяч українців, які були примусово виселені зі своїх історичних земель – Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшшя, Любачівщини та Західної Бойківщини – у 1944-1951 роках. Зокрема, до цієї дати телеканал Суспільне показав документальний фільм «Депортація 44-46» — історію матері й доньки, яких примусове переселення розлучило на десятки років.

Депортації 1944-1951 років стали наслідком домовленостей між УРСР і Польщею. 9 вересня 1944 року в Любліні Микита Хрущов, голова Ради народних комісарів УРСР, та Едвард Осубка-Моравський, представник Польського комітету національного визволення, підписали угоду про «взаємний обмін населенням» для встановлення радянсько-польського кордону та врегулювання територіальних суперечок.

За інформацією Українського інституту національної пам'яті, у 1944-1946 роках за цією угодою до УРСР примусово переселили понад 482 тисячі українців, розселивши їх у 17 областях – від Галичини до Причорномор'я, Слобожанщини та Донеччини. У 1947 році польський комуністичний режим провів акцію «Вісла», депортувавши на північ і захід Польщі близько 150 тисяч українців, які відмовилися виїжджати до СРСР. Додаткові хвилі депортацій відбулися у 1948 та 1951 роках під час обмінів прикордонними ділянками між СРСР і Польщею, коли ще десятки тисяч українців втратили свої домівки.

Нагадуємо, що 30 липня цього року набув чинності закон України «Про визнання переміщених громадян України, які були примусово переселені з території Польської Народної Республіки у 1944-1951 роках».

Фото з фейсбук-сторінки товариства «Надсяння»

Українсько-польський аудіоспектакль у Народному домі

6 вересня у Народному домі відбувся авторський аудіоспектакль Юрія Андруховича та тріо «Karbido» під назвою «Радіо Ніч».

«Ми кожен виступ присвячуємо передусім нашому українському Майдану, котрий відбувся у 2013-2014 році та записався в історію як Революція Гідності. Ми присвячуємо його тим музикантам, які брали участь у Майдані, які створили особливу атмосферу», – говорив, вітаючи публіку, Юрій Андрухович. Він попросив присутніх вшанувати хвилиною мовчання всіх загиблих на Майдані та загиблих у війні від 2014 року.

«Радіо Ніч» – це музичний проєкт, який поєднує перформативне читання й музичну електроакустичну імпровізацію. Юрій Андрухович і польське тріо «Karbido» створили спектакль за допомогою кільканадцяти інструментів. Центральний мотив дійства – історія музиканта, який бореться з режимом на боці революції. Після її поразки він опиняється в невідомому укритті й, шукаючи сенс існування, відкриває таємну нічну радіостанцію. Події розгортаються на тлі пандемії, кліматичних протестів і російської агресії.

Після концерту охочі могли придбати роман Юрія Андруховича «Радіо Ніч».

«Ще раз дякуємо організаторам з Народного дому – Українського дому за чудову гостинність, а глядачам – за уважність та відкритість», – написав після концерту музикант гурту «Karbido» Томаш Сікора, який сам проводить збірки коштів та доставляє допомогу українським воїнам.

Вистава «Радіо Ніч» у виконанні Юрія Андруховича та тріо «Karbido» у Перемишлі відбулася за фінансової підтримки Міністерства внутрішніх справ й адміністрації.

Фото Павла Лози

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 48e24c6e5c

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Тільки співпраця між Європою та Україною може зупинити російські провокації

Атака російських безпілотників на Польщу в ніч з 9 на 10 вересня викликала дискусії щодо реакції росії на цю провокацію. Але ця дискусія також охопила питання ефективності і здатності Польщі та інших європейських країн протидіяти таким атакам. Це особливо актуально, враховуючи, що, на думку багатьох аналітиків, росія може посилювати такі провокації. Про це свідчить інцидент 19 вересня, коли три російські військові літаки МіГ-31 зайшли у повітряний простір Естонії тривалістю 12 хвилин. Також два російські літаки пролетіли на висоті 150 метрів, порушуючи правила безпеки, над польською нафтовою платформою у Балтійському морі.

Випадки, коли окремі російські безпілотники залітали до Польщі та Румунії під час масованих російських авіаударів в Україні, були і раніше. Аналогічно російські літаки регулярно порушували повітряний простір Естонії протягом багатьох років. З 2014 року зафіксовано понад 40 таких інцидентів.

Однак цього разу масштаб обох інцидентів був зовсім іншим. Двадцять один російський безпілотник залетів у Польщу, а Польща та її союзники вперше застосували повітряні сили для відбиття атаки. російські літаки ніколи раніше не проводили так багато часу над Естонією.

«Минулого тижня Польща, сьогодні Естонія. росія вчергове провокує і показує, що її не цікавить мир. Польща декларує солідарність з Естонією і рішуче засуджує порушення росією її повітряного простору», – написав на платформі X міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський.

Після російської провокації з дронами НАТО застосувало статтю 4 Північноатлантичного договору, яка передбачає спільні консультації, коли існує загроза безпеці держави-члена Альянсу. Естонія також звернулася до Північноатлантичного альянсу з проханням про консультації.

російські дрони – це гібридна агресія

Президент України Володимир Зеленський порівняв атаку російських безпілотників на Польщу з початком анексії Криму росіянами у 2014 році.

«На мій погляд, найстрашніше, що ця атака схожа на Крим. Психологічно, чим це відрізняється? Просто зараз технологічна війна. Зараз не потрібні просто люди зелені якісь в зеленій формі – „зелені чоловічки", як їх називали, які зайшли просто на вашу територію. Сьогодні інша війна. Сьогодні ту саму роль на території Польщі виконали безпілотники російського виробництва», – сказав Зеленський під час спільної пресконференції з президентом Фінляндії Александром Стуббом у Києві 11 вересня.

На його думку, небезпечно, коли в такій ситуації один із партнерів, «як це було з Кримом», починає подавати сигнали про те, що «найголовніше – не довести до війни». Те, що сталося 10 вересня, схоже на «повтор» перед серйознішими діями росії.

Такої ж думки дотримується Єгор Фірсов, політик і колишній депутат Верховної Ради України, а нині командир підрозділу ударних безпілотників 109-ї бригади територіальної оборони.

«Окрім того, що я солдат Збройних сил України з 2022 року, я також родом з Донецька та пережив початок російської агресії у 2014 році. росія ніколи не діятиме прямо та відкрито. Якщо хтось думає, що буде оголошення війни, а потім якась військова агресія, він помиляється, бо росія завжди діятиме гібридно, з різними сигналами та провокаціями. Спочатку це будуть лише розвідувальні дрони. Пізніше це можуть бути бойові „Шахеди". Можлива якась провокація з дронами FPV. І росія вдаватиме, що вона до цього не має жодного стосунку», – сказав Фірсов в коментарі виданню Gazeta Wyborcza.

На його думку, росія спочатку намагається залякати. «На жаль, поляки повинні бути готові до того, що такі провокації продовжуватимуться».

Чи достатньо готові Польща та Європа до російських атак?

Після того, як російські дрони влетіли у польський повітряний простір, президент України заявив, що його країна готова допомогти Польщі у створенні системи боротьби з дронами.

«Ракети Patriot не допоможуть Польщі боротися з шахедами. Вони нікому не допоможуть. Вони, перш за все, є зброєю проти балістичних ракет», – сказав Зеленський у четвер під час конференції з президентом Фінляндії.

Він зазначив, що ракети для систем Patriot, а також авіаційні ракети, що використовувались для збивання безпілотників у польському небі, є занадто дорогими.

«Ми відкриті та готові [допомогти]. Дональд [Туск] сказав, що направить своїх військових куди завгодно. Я зв'язав їх з нашим міністром оборони, головнокомандувачем Сирським, і він сьогодні на зв'язку з польським командувачем», – додав Зеленський.

12 вересня, через два дні після нападу росії на Польщу, заступник прем'єр-міністра і міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський прибув до Києва. Хоча його візит й був спланований раніше, серед головних тем обговорення були російська провокація та польсько-українська співпраця в питанні оборони від російських повітряних атак.

Того дня заступник міністра національної оборони Павел Залевський оголосив в ефірі Польського радіо, що Польща вже деякий час проводить консультації з Україною щодо створення системи протидії безпілотникам, яка має скористатися українським досвідом.

Окрім офіційних зустрічей у Києві, міністр Сікорський також взяв участь у дискусії на щорічній конференції Ялтинської європейської стратегії (YES). Його зауваження про те, що польські засоби протиповітряної оборони продемонстрували високу ефективність під час атаки, викликали скептицизм серед українських журналістів. Сікорський також повторив це у інтерв'ю для The Guardian.

«Дрони не досягли своїх цілей, було завдано незначної шкоди майну, ніхто не постраждав. Якби це сталося в Україні, за українськими мірками, це вважалося б 100% успіхом», – сказав Сікорський.

eprasa.pl 48e24c6e5c

Українські коментатори зазначили, що з 21 російського безпілотника було збито лише 3 або 4. 16 вересня в інтерв'ю Sky News український президент порівняв напад на Польщу з масованим ударом, який відбувся того ж дня в Україні, наголосивши на відмінностях між Україною, яка перебуває у стані війни, та європейськими країнами.

«Це не меседж нашим польським друзям – вони не у стані війни, тому зрозуміло, що не готові до таких речей. Але навіть якщо порівняти: 810 дронів, ми збили понад 700, а в них було, здається, 19 дронів і вони збили чотири. У них не летіли ракети й не було балістики. І, звичайно, вони не готові забезпечити безпеку людей у разі масованої атаки», – сказав президент.

Міністр оборони Польщі прокоментував цю заяву в середу, назвавши слова українського президента «непотрібними та неправдивими»: «Я можу погодитися, що ми не у стані війни, правове регулювання інше, вплив інший», – наголосив він.

Але не лише українці сумніваються в готовності та ефективності європейської оборони. Головне занепокоєння викликає адекватність відповіді на потенційні російські атаки дорогими ракетами. Атаку на Польщу було відбито за допомогою дорогих літаків F-16 та F-35, озброєних не менш дорогими ракетами.

Віцеміністр оборони Литви Кароліс Алекса в інтерв'ю Financial Times підкреслив, що використання «дорогих озброєнь, таких як винищувачі та ракети, було занадто витратним. Тому ми просуваємо дешевші та розумніші рішення».

Литва намагається запозичити український досвід використання мобільних груп для протидії безпілотникам, виявленим системами акустичної розвідки. Українські компанії розробили систему акустичних датчиків, які можуть виявляти низьколітні російські безпілотники, часто перевищуючи висоту, досяжну для радара. Латвія хоче впровадити аналогічну систему. Румунія, територія якої також зазнає впливу російських безпілотників, так само зацікавлена в українському «дешевому» досвіді збивання безпілотників, адже російські безпілотники-камікадзе вже три роки атакують українські міста та цивільну інфраструктуру.

Однак, як висловився на шпальтах Financial Times один з європейських чиновників, «оборонна позиція Європи є надто роздробленою, але саме в цій конкретній сфері нам дійсно потрібно налагодити набагато кращу координацію. Не можна, щоб одна держава робила одне на своєму кордоні, а інша – щось інше. росія просто пристосує свій підхід до наших слабких місць».

Швидка реакція Києва та Варшави

Сікорський у Києві під час спільної конференції з міністром закордонних справ Андрієм Сибігою наголосив, що «найкращою відповіддю на російську агресію буде солідарність з Україною та згуртованість Заходу».

Однак найважливішим результатом стало підтвердження початку переговорів протягом короткого періоду часу щодо передачі українського досвіду боротьби з російськими безпілотниками.

«Можу підтвердити, що дату прибуття польської делегації встановлено на четвер. Це було домовлено між президентом Зеленським та прем'єр-міністром Туском. Міністр Сікорський також обговорював це сьогодні з паном Зеленським. Україна готова поділитися своїм досвідом з Польщею», – сказав 12 вересня під час пресконференції Андрій Сибіга. Додатково у коментарі для Gazeta Wyborcza він зазначив: «Тільки Україна може допомогти в цьому питанні».

18 вересня до Києва прибула польська делегація на чолі з віцепрем'єр-міністром та міністром оборони Владиславом Косіняком-Камишем. Цей візит цікавий хоча б тому, що це був перший візит високопосадовця до України, а його попередні заяви були доволі суперечливими. У 2024 році він заявив, що блокуватиме членство України в ЄС, якщо вона не розрахується у Волинському питанні, і повторив свою заяву про те, що Україна «невдячна» за військову допомогу Польщі. Однак у Києві тон зауважень віцепрем'єр-міністра був рішуче іншим. Він намагався чітко говорити з історичних питань, зосереджуючись насамперед на сучасності та викликах безпеки.

«Лінія безпеки Польщі знаходиться на лінії фронту між Україною та росією. Я це повністю усвідомлюю і думаю, що багатьом, хто намагається забути про це десь у Польщі та у світі, потрібно ще раз нагадати про це», – сказав польський віцепрем'єр-міністр у Києві.

Косіняк-Камиш наголосив, що найважливішим результатом його візиту стало підписання угоди про «набуття навичок та можливостей у використанні та розбудові можливостей боротьби з безпілотниками». Він додав, що йдеться про «співпрацю між збройними силами, установами, дослідницькими та науковими установами, а також між нашими промисловими галузями».

Віцепрем'єр-міністр Польщі також заявив, що ніхто у світі не має стільки досвіду у використанні та боротьбі з безпілотниками, як українська армія.

«Ми готові поділитися досвідом, ми домовились, як ми скоординуємо нашу діяльність, домовились про утворення відповідної робочої групи на військово-технічному рівні. Ми готові передавати наші знання, передавати наші технології, ми готові утворювати спільні підприємства», – відповів міністр оборони України Денис Шмигаль.

Керівник українського оборонного відомства підкреслив, що йдеться «про навчання інженерів, навчання військових, які будуть протистояти і захищати повітряний простір». Однак йдеться не лише про «дрони-перехоплювачі».

«Це лише вершинка цього айсбергу, який дозволяє захищати наше небо спільно з нашими країнами. Дуже важлива координація роботи десятків різноманітних служб, обладнання, починаючи від засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ), продовжуючи встановленням радарів різних рівнів, локального, стратегічного рівня, встановлення акустичних датчиків для того, щоб бачити дрони на наднизьких висотах, коли їх не можуть захопити радари», – пояснив Шмигаль.

За словами віцепрем'єр-міністра Польщі, польсько-українська співпраця у цій сфері є не лише важливою для Польщі, а й «великим шансом для всієї Європи».

Через останні російські провокації знов актуалізувалась дискусія про перехоплення російських безпілотників та ракет у повітряному просторі України.

«Технічно ми, як НАТО і ЄС, були б здатні це зробити, але це не рішення, яке Польща може прийняти самостійно, тільки разом зі своїми союзниками», – висловився у вересні в інтерв'ю для Frankfurter Allgemeine віцепрем'єр Радослав Сікорський.

На думку українських експертів, відповідь Європи на російські провокації має бути жорсткою та включати збільшення військової допомоги Україні, адже це єдиний спосіб послабити військовий потенціал росії сьогодні. ●

eprasa.pl 48e24c6e5c

Анна ВІННИЦЬКА
Фото надав Богдан Тхір

Єпископська хіротонія владики-номінанта Маріуша Дмитерка

«Дорогий владико, ця подія хіротонії є великим знаком надії для нашого розп'ятого народу, великим знаком надії для України, для нашої Церкви в Польщі. Бо це є видимий знак, що Бог нас любить, раз нам посилає нового єпископа», – з такими словами звернувся глава УГКЦ Блаженніший Святослав до владики Маріуша Дмитерка під час його Архієрейської хіротонії у Вроцлаві.

Архієрейська хіротонія отця Маріуша Дмитерка, якого Синод єпископів УГКЦ обрав, а Папа Лев XIV благословив на служіння єпископом-помічником Вроцлавсько-Кошалінської єпархії УГКЦ, відбулася 13 вересня у катедральному соборі Воздвиження Чесного і Животворного Хреста у Вроцлаві. Отець Маріуш до цього часу служив парохом парафій у Білому Борі, Беліці й Мендзибожі – численна група представників цих парафій прибула на чин хіротонії. Призначення отця Маріуша на єпископа-помічника Вроцлавсько-Кошалінської єпархії УГКЦ було оголошене 10 липня під час завершального дня робочих засідань Синоду Єпископів УГКЦ у Римі.

Архієрейську Божественну Літургію з чином Архієрейської хіротонії очолив Блаженніший Святослав, а співсвятителями стали владика Євген Попович, Архієпископ і Митрополит Перемисько-Варшавський, та владика Володимир Ющак, Єпископ Вроцлавсько-Кошалінський. День раніше відбувся Чин Архієрейського Найменування отця Маріуша. Богослужіння очолив Архієпископ і Митрополит Перемисько-Варшавський Євген Попович спільно з Архієпископом і Митрополитом Івано-Франківським Володимиром Війтишиним та Єпархом Вроцлавсько-Кошалінським Володимиром Ющаком. Цього дня було зачитано Папську Буллу, декрет Глави УГКЦ про іменування отця Маріуша єпископом Української Греко-Католицької Церкви та декрет проголошення його єпископом-помічником Вроцлавсько-Кошалінської єпархії.

«Ви здійснюватимете архієрейське служіння як єпископ-помічник єпископа Вроцлавсько-Кошалінської єпархії УГКЦ. Будьте йому опорою у виконанні обов'язків, свої дії завжди узгоджуйте з ним. Шануйте його, як свого батька, щоб інші шанували Вас. Ви долучаєтеся до грона владик Перемисько-Варшавської Митрополії УГКЦ, яка має свою величну історію. Збережіть і примножте їхню працю», – йдеться в декреті. У документі зазначено, що отець Маріуш приймає архієрейське служіння у час, коли в Україні триває кривава, загарбницька війна, внаслідок котрої сотні тисяч українців у пошуках безпеки опинилися на терені Вроцлавсько-Кошалінської єпархії.

«Будьте готові послужити всім, хто постраждав від цієї війни, яка своїми наслідками торкнулася також Польщі», – вказано в документі. На хіротонію численно прибуло духовенство, чернецтво та віряни як з Польщі, так і України. ●

eprasa.pl 48e24c6e5c

«Нині завершується моя душпастирська праця, а розпочинається пастирська як єпископа»

Розмова з єпископом-помічником Вроцлавсько-Кошалінської єпархії Української Греко-Католицької Церкви у Польщі отцем Маріушем ДМИТЕРКОМ

– Насамперед вітаємо Вас із призначенням єпископом-помічником Вроцлавсько-Кошалінської єпархії Української Греко-Католицької Церкви у Польщі. Ваш шлях до єпископства йде через Білий Бір – парафію, яка для українців у Польщі є дуже важливою та до певної міри символічною. Це містечко після виселення внаслідок акції «Вісла» було найпершим островом українства на Помор'ї. Для деяких Ваша номінація була очікуваною, для інших – несподіваною.

– Для мене номінація на єпископа-помічника була несподіваною. Стан неодруженого священника, який я вибрав для себе й у якому живу, давав можливість, що твою особу можуть розглядати як кандидата на єпископа. Це може бути, але не конче мусить. Отже, я жив спокійно у тому статусі, який вибрав, і щиро зізнаюся, що ніколи не думав про єпископство як найвищий стан священства. Навіть, можливо, й відганяв від себе цю думку, коли хтось казав: «А ви будете єпископом». Ніколи теж того не сприймав як аванс чи просування в кар'єрі, хоча у побажаннях можна було дуже часто таке почути. Бо єпископ – це наслідник апостолів, а вони всі, як знаємо, покликані Христом для того, аби йти у світ і проповідувати Ісуса Христа як Спасителя. Більшість апостолів загинула за Христа смертю мученицькою.

Так що зараз у мене – стільки думок у серці, стільки емоцій, які зродились у момент, коли я дав згоду стати єпископом. Адже коли роздумуєш про власний шлях у контексті великих постатей єпископів нашої Церкви, як хоча б Патріарха Йосифа Сліпого чи Митрополита Андрея Шептицького, тоді усвідомлюєш навіть недостойність такої честі та як багато треба ще над собою працювати, скільки зусиль потрібно вкласти у власний розвиток.

Можливість бути парохом у Білому Борі вже для мене була великим визнанням, оскільки я служив у історичній парафії. Правив у санктуарії та парафії, яка має великі традиції. Прощі до ікони «Матері скитальців» та молитви людей на поселеннях та у діаспорі – хто зна, чи не принесли вони Україні Незалежності, а Греко-Католицькій Церкві виходу з підпілля.

Неодноразово чув я, що після навчання у Римі я повинен бути деінде, щоб здобуте знання краще використати. А я відповідав на такі думки категоричне «ні» – всюди людина має служити, а менше містечко чи села не є нічим гіршим від великого міста. Всюди ми несемо того самого Ісуса Христа, якого маємо доносити до людей, серед яких служимо. Не місце свідчить про якість священства, яке полягає на служінні, проповідуванні та єднанні з Господом Богом, пробудженні у вірян бажання віднаходити до Нього свій шлях. Ми повинні входити з Богом в особистий зв'язок «Батько-дитина», жити Божими цінностями, освячуватися й дочекати моменту спасіння. Коли священник чи єпископ стане на суді перед Господом Богом, його запитають, наскільки він був ефективним знаряддям у Божих руках, чи показував людям шлях до Бога. Йдеться про те, аби твоя особистість, власні амбіції чи піднесення власної особи не відштовхували людей від Церкви, а провадили до Господа Бога. Треба робити все, аби своїм прикладом та тим, що проповідуєш, цінностями, якими живеш на щодень, ти міг відкривати людям саме Господа Бога.

Тому суто по-людськи тішить факт, що люди побачили й сказали, що я гідний бути єпископом. Але коли я сам смиренно дивлюся на себе і стаю в правді перед собою, то б сказав: «Ні, то ще не тепер мало б бути». Бо усвідомлюєш велику відповідальність єпископської гідності.

– Впродовж років Ви були членом Пресвітерської ради, Колегії єпархіальних радників та завдяки тому, що у Римі вивчали догматичне богослов'я, були цензором із питань догматичної та літургійної точності. І це далеко не все. Отже, досвід священницької роботи у Вас дуже великий.

– Кожен священник залучений у різні єпархіальні структури чи комісії, а завдяки тому, що я вивчав у Римі догматичне богослов'я, то був призначений відповідальним за так звану догматичну коректність публікацій, які з'являлися на території нашої єпархії.

10-11.

eprasa.pl 48e24c6e5c

Продовження з 8-9 сторінок

Я стаю єпископом-помічником, отже, насамперед буду близько пастиря і, так би мовити, на прямій лінії вивчення єпископського служіння. Водночас як помічник буду виконувати всі обов'язки, які мені доручатиме єпископ Володимир, і робитиму те саме, що й він, – проповідуватиму. Бо єпископ передусім є вчителем віри, який проповідує Христа: він іде до парафіяльних спільнот утверджувати світло віри та надії, розбуджувати ще більшу любов до Господа Бога та ближніх. Єпископ теж має нести надію всім, хто сьогодні опинився на території Польщі, нашим братам і сестрам з України, яка сьогодні страждає від війни. Ми як єпископи маємо підтримувати їхню віру й утверджувати мирян у тому, що прийде перемога та справедливий мир, але, можливо, це потребує якоїсь жертви й ще більшої молитви від нас. Можливо, потребує ще більшої відповідальності, аби, перебуваючи сьогодні далеко від України – нашої батьківщини, ми були теж відповідальними за неї там, де нині живемо. Бо солдати воюють на фронті, тримаючи в руках зброю, а у нас зброя – молитви, пам'ять та небажання за жодних обставин миритися зі злом. Щоб за Україну ми також були готові покласти своє життя.

– Нині ми стали свідками переговорів щодо закінчення війни в Україні, які наразі тривають. Яким чином повернути там мир, щоб він був справедливим?

– Вихід – один: потрібно відступити й залишити шлях вбивств, бомбардування та нищення. Це можливо, бо це добра воля людей. Проте її, на жаль, немає. Тому перше, що маємо робити, це молитися. Щоб Господь Бог дав розум та просвітив тих, хто сьогодні затьмарений бажанням будувати імперії, які нагадують все найгірше, що існує в історії людства, найгірше зло, яке ми ототожнюємо з імперіями. Саме тут мусять схаменутися та прийти до прозріння. І Господь Бог може це зробити. Людині це не під силу, але в Бога все є можливим. Віра переносить гори, а сьогодні цією горою є наш ворог та війна, якій, здається, нині не видно кінця. Проте віра може цю невидиму гору повалити, бо за нашою вірою стоїть Бог, а Він має можливість зробити все.

– Нам потрібна ще більша віра та молитва, але зараз, на жаль, християнська Церква загалом переживає кризу цієї віри та молитви. Які, на Вашу думку, є причини кризи й відходу, особливо молоді, від Церкви?

– Пригадую інтерв'ю з одним із покійних вже латинських єпископів, якого запитали, що він думає про кризу в Церкві. Єпископ тоді відповів: «Криза в Церкві почалася у Велику П'ятницю, бо тоді несправедливо вбили нашого Господа Ісуса Христа». Тоді шляхи людських очікувань чомусь не зійшлися з тим, що проповідував Ісус Христос. Тобто покійний єпископ хотів сказати, що ця криза має свої основи в нерозумінні, ким є Ісус Христос, у звинуваченні його за те, що він себе проголошував Богом. А Ісус був Богом, другою Особою Святої Трійці, що люди тодішнього часу не могли сприйняти. Як це можливо, щоб Бог став людиною? Як живе між нами, адже Бог є недоступним? Бога ніколи ніхто не бачив. А тут Ісус Христос показав інше – він може стати настільки близьким людині, що людина навіть не здатна собі цього уявити.

Моменти кризи завжди будуть, оскільки людська природа є назначена гріхом та грішністю. А коли є грішність, тоді немає автентичності життя Христом. Людське християнське життя позначене грішністю, ми всі є грішними, але ми також маємо йти до покаяння, навернення, святості, маємо постійно прогресувати. Попри те, що маємо цю схильність до помилок і слабостей, ми маємо безнастанно зодягатися в Ісуса Христа. Так, як співаємо в посланні до Галатів Святого Апостола Павла: «Ви, що в Христа хрестилися, у Христа зодягнулися. Алилуя!».

Якщо християнин не живе Ісусом Христом незалежно від того, чи священник, чи вірянин, це завжди породжуватиме елемент кризи. Наприклад, якщо священник залишить свій шлях освячення і буде йти від нього погіршення, то «вдарю пастиря, а вівці розбіжаться». Ті, хто не живе Ісусом Христом, завжди будуть шукати якогось виправдання для власного рішення, що їхнє життя не йде разом із Церквою і їхні дороги розходяться. Однак кожен повинен мати пряме віднесення до Господа Бога без огляду на те, чи їхній священник загубився. Це не повинно нас у цій вірі ослаблювати чи підривати авторитету Церкви. Тому легко себе виправдати тим, що, скажімо, Церква не розв'язала належним чином певних питань або не провела важливого процесу, щоб стати у правді чи віддати належної честі жертвам сексуальних насильств. Це, напевно, може бути елементом, який когось відштовхує від Церкви. Але, беручи до уваги добро, яке несе Церква, цих елементів насправді є дуже мало. На жаль, нині у мас-медіа майже не говорять хоча б про благодійну діяльність Церкви чи про діяння різних молитовних спільнот. Життя Церкви по всьому світі є дуже широким і багатим, а чомусь завжди згадують те, що є в ній негативним. Чомусь серед великого добра знаходять тільки погане, що тінню лягає на діяння, гарну та добру місію Церкви.

– Від 2024 року Ви є заступником голови Ради душпастирства родин, а з 2025-го – головою Комісії у справах євангелізації. Нині наші родини дуже часто стають мішаними як з національного погляду, так і віросповідного. Перед якими тоді викликами постає у нинішній час родина?

– І тут теж стоїмо перед багатьма викликами. Але кризи, які нині заторкують наші родини чи наші подружжя, такі самі, як у всьому світі. А на першому місці стоїть вірність у подружжі, взаємна любов та тривання у цій любові. Ми маємо жити життям Божим та Святими Таїнами, життям віри та навчань Церкви. У цій же вірі маємо виховувати дітей, тому потрібно, аби батьки посилали їх на навчання катехизи.

Справді, коли йдеться про мішані подружжя, римо-католицькі та греко-католицькі чи просто польсько-українські, то дуже часто перевагу віддають польській традиції, а наша у цьому випадку страждає. Хоча, зрозуміло, не можна узагальнювати цієї тенденції. Тому важливо, аби у мішаних подружжях була пошана до двох традицій, які таким чином взаємно себе доповнюватимуть, щоб ніхто не мусив забувати власну.

– Це так мало б бути, але, на жаль, у Польщі настрої щодо українців гостро змінюються. Бачимо втому від війни та біженців, що переливається в антиукраїнські настрої, також щодо української меншини в Польщі. Українці починають боятися розмовляти українською на вулиці, тому й швидше піддаються асиміляції. Яким чином тоді зупинити ворожість щодо українців?

– Це черговий виклик, тому ми постійно маємо про себе нагадувати й вміти захищатися. Головою муру не проб'ємо, часом важко захищати власні права. Але ми мусимо бути собою, мусимо захищати себе, відверто говорити про свою гідність, ідентичність та українство, не соромитися власної нації. Зараз у Польщі посилюється антиукраїнська хвиля, але коли ти будеш відверто говорити про свою ідентичність, тебе шануватимуть. Мусимо бути міцними. Як українці ми вже багато пережили, й були ще гірші часи, де ми майже не мали жодних прав на існування, а все-таки вижили. Якщо тоді ми зуміли вистояти своїм духом, вірою та не-

eprasa.pl 48e24c6e5c

Парафіяни з М'ястка, звідки родом владика, та Барціна, в тому найближча родина, вітають Владику Маріуша Дмитерка. Фото з фейсбук-сторінки греко-католицької парафії у М'ястку

скореним патріотизмом, то переконаний – перетриваємо й нині. Нам допоможе Бог, і ми вистоїмо.

– Коли говоримо про виклики, то як війна впливає на розвиток Української Греко-Католицької Церкви у Польщі та української меншини загалом? У деяких спільнотах, особливо більших містах, буває, що українська меншина з акції «Вісла» почувається у меншості. Яким чином працювати з громадою, аби всі відчували себе повноцінно у нашій церкві?

– Коли після початку повномасштабної війни з'явилися серед нас біженці з України, то було б великим гріхом занедбання Церкви, якби для них не створили цілковито нові парафії там, де не було наших парафіян з акції «Вісла». І таких парафій нині існує кількадесят, у них працюють священники з України. Натомість коли йдеться про можливі відчуття серед дотеперішніх наших вірян, що певний душпастир, імовірно, більшу увагу приділяє новоприбулим внаслідок війни українцям, то я б не хотів, аби так було. Нам треба зрозуміти, що біженців треба було пригорнути, треба було дати їм відчуття, що, хоча вони покинули власні домівки, опинилися за тисячі кілометрів від власного дому, тут теж перебувають як у своєму домі. Бо ж ми є той самий народ – той, колись вивезений, і цей сьогодні, який тікає. Важливо, аби не було серед нас думок «ми й вони», а щоб була єдність. Можливо, це і є виклик для місцевих українців, щоб вони навчилися жити разом. У невеликих парафіях на півночі Польщі менше це відчуваємо, оскільки в малих містечках новоприбулих українців не так і багато. Це, зрозуміло, пов'язане з меншими можливостями працевлаштування та пошуку помешкання.

Новоприбулі українці чекають того, що ми їх приймемо. Ми неодноразово можемо від них почути гірке слово, що наша українська мова не є такою, якою повинна бути, що у нас польський акцент або думаємо по-західному. Ми, можливо, відмінні менталітетом, і тому нашим викликом є їх прийняти, щоб ніхто не стояв осторонь.

А це теж мудрість і второпність душпастиря, який мав би вміти всіх разом згуртувати. Хотілося б відчути розуміння, що ситуація є насправді винятковою, тому і від місцевих вимагається, аби вони вміли стати на таку позицію, щоб, з одного боку, не відчували себе залишеними, але з другого – вміли відкритися до тих, хто прибув сюди. Можливо, це не завжди є простим, однак ми мусимо бути одним, бо ми є одним народом. І коли ми це собі усвідомимо, то будемо жити одним духом і будемо одним організмом, в якому б'ється українське серце.

– Отже, викликів як перед Церквою, так і Вами як єпископом – дуже багато. Але це і є усвідомленням того, що належимо до живої Церкви.

– Так, ми жива Церква і живі люди, а нас об'єднує живий Христос. Церква, народ, спільні цінності, серед яких мова, історія, традиція, є саме цим скарбом, завдяки якому треба будувати нашу єдність і одне одного доповнювати. Ми можемо в цей спосіб одне одного вивчати.

– Розмовляємо зараз у Білому Борі, де дев'ять років Ви були парохом місцевої церкви. Нині Білий Бір відомий на всю Польщу церквою, яку запроєктував Юрій Новосільський. Але для української меншини це містечко в час виселення було найпершим островом українства. Тут – своя школа, перший пам'ятник, встановлений Тарасові Шевченку.

– По-людськи шкода покидати Білий Бір, оскільки там, де живеш протягом років, запускається коріння. Кожен, хто приходить в нову парафію, зустрічається з новими викликами. Натомість аби парафію пізнати, треба увійти в її ритм – пізнати людей та дух парафії, а це забирає багато часу. В моєму випадку було ще й так, що Владика сказав: «Їдеш до нової парафії, але постарайся теж завершити докторат».

Їдучи сьогодні машиною, аналізував і згадував все те, що було на початках, бо така рефлексія приходить природно. Згадуються різні заходи, люди, також ті, які вже відійшли від нас, але яких я відвідував кожного місяця зі святими тайнами. Тому, з одного боку, здається, що дев'ять років – це небагато часу. Однак з іншого – це історія людей, яких уже серед нас немає, історія новонароджених та історія кожного парафіянина. А менші парафії ще мають таку особливу специфіку, що з деякими парафіянами входиш майже у родинні зв'язки, тому по-людськи важко відходити з Білого Бору. Тому і казав парафіянам, що я з ними не прощаюся, оскільки тут залишаю своє коріння. Нині завершується моя душпастирська праця, а розпочинається пастирська як єпископа. Ми будемо зараз зустрічатися рідше, однак далі пам'ятатиму про моїх колишніх парафіян.

Для мене кожен був важливим і таким я намагався бути душпастирем: для кожного мати час, відкрите серце і добре слово, аби кожен відчув, що перебуває у площині мого зацікавлення. Тому, коли, можливо, суворіше сказав, що не бачу когось у церкві, казав це тому, що переживав за нього. Зрозуміло, не все задумане вдалося зробити й не всіх залучити до церкви, але як кажемо: хто інший сіє, а хто інший плоди буде збирати. Ми маємо завжди робити те, до чого покликані. А святий Лука наводить такі слова Ісуса Христа, який каже до своїх учнів: «Кажіть завжди: ми слуги непотрібні, виконали те, що повинні були зробити» (Лк. 17:10). Ти маєш проповідувати та сіяти зерно Божого слова, а як воно буде працювати, це вже не залежить від нас, а від самої людини. Ми несемо Ісуса й надіємося, що зерно нашого навчання, навіть якщо не сьогодні, то у майбутньому впаде в серце і нарешті дасть плоди. Тому дякую за добро, підтримку, молитву, всі зустрічі. Бо єпископ не живе на самотньому острові, він далі є з народом. Як сказав новообраний Папа Лев XIV, цитуючи слова святого Августина (сам папа був монахом-августинцем): «З вами я – християнин, а для вас – єпископ». Тобто ми всі разом прямуємо до царства Божого, а для вас я є тим, який покликаний, аби показати своїм життям цю дорогу. ●

eprasa.pl 48e24c6e5c

Степан МІГУС
Фото автора статті

XIII Фестиваль народів Європи «Під спільним небом» в Оструді

Танцювальний ансамбль «Весна»

«Одою до радості» – гімном Європейського Союзу та Ради Європи – останньої серпневої неділі в престижному острудському амфітеатрі розпочався XIII Міжнародний музичний фестиваль народів Європи «Під спільним небом». Гімн виконав хор німецької меншини «Нідзиця» з міста під такою ж назвою, а публіка прослухала його стоячи.

Одразу після цього було представлено неймовірний перформанс на мелодію «Пливе кача». Його постановку здійснила хореографиня, воєнна біженка із Сум Єлизавета Татарченко, яка знайшла тимчасове пристановище в Ольштині. Виступ став своєрідним нагадуванням про жахливу війну в сусідній Україні. Участь у перформансі на пісню, що стала своєрідним прощанням із загиблими героями київського Євромайдану, взяли діти й молодь танцювального ансамблю «Весна», створеного в Ольштині. Учасники колективу, як і їхні рідні, є воєнними втікачами. Цей виступ мав нагадати чимраз збайдужілому світу про страшну війну, котра триває від 2014 року в Україні й про її незліченні жертви.

Ґданський гурт «Слов'янська душа»

27 років минуло від I Міжнародного музичного фестивалю народів Європи «Під спільним небом», що проходив у столиці Вармії й Мазур – Ольштині. Захід був ініційований 1997 року Ольштинським відділом ОУП та Спілкою німецьких організацій Вармії та Мазур, двома найбільшими національними меншинами регіону, серед яких найчисленнішою є українська. Завдяки ініціативі протягом цього часу свої надбання презентували українці, німці, роми, татари, греки, литовці, білоруси й, звичайно, поляки.

«Не створюймо собі ворогів. Нехай любов кермує всім світом», – співав цьогоріч у фінальній частині фестивалю ґданський гурт «Слов'янська душа», до складу якого входять українці, поляки й білоруси. Керує колективом Барбара Скаржинська. Заклик цієї пісні став головним посланням XIII Фестивалю національних меншин «Під спільним небом» в острудському амфітеатрі, мальовничо розташованому на озері Дрвенцьке.

Захід, який демонструє культурні досягнення – особливо музичні – національних меншин Вармії та Мазур, цього разу мав і політичний вимір. Війна в Україні, розпалена російською агресією, триває вже одинадцятий рік. Водночас четвертий рік вона загрожує тотальною небезпекою та може поширитися на всю Європу. Тому не дивно, що Андрій Фаранчук, заступник голови Ольштинського відділу ОУП, збирав пожертви від глядачів на підтримку України, охопленої війною, а особливо Сумщини, одного з найбільш атакованих регіонів. За зібрані кошти для сумчан вдалося придбати зарядну станцію, за що організатори, а насамперед сумчанка Єлизавета Татарченко, висловлюють жертводавцям свою вдячність.

Під час офіційного відкриття фестивалю «Під спільним небом» до присутніх звернулися голова Спілки німецьких організацій Вармії та Мазур Генрик Гох і згаданий уже Андрій Фаранчук. Після – слово взяли представники самоврядних та державних адміністраційних воєводських владних структур, і не лише міста Оструда, але й регіону.

eprasa.pl 48e24c6e5c

Хор німецької меншини «Нідзиця»

Бургомістр Оструди Рафал Домбровський зазначив, що спостерігає, як деякі організації, а слідом за ними їхні місцеві прихильники, хочуть викликати міжнаціональну ворожнечу.

– Багато хто намагається нас розділити, – сказав він. – Сьогодні 31 серпня, тобто день, коли ми зустрічаємося «Під спільним небом». Це виняткове свято. Саме 31 серпня 1980 року Польща розпочала свій шлях до свободи. Свободи, вказаної «Солідарністю», яка у 2004 році привела до входу нашої спільної країни до Євросоюзу. Ми весь час були і є під тим же спільним небом. На наших сестер і братів з України з цього спільного неба нині летять бомби, ракети й безпілотники. Вони щоденно бояться за життя своїх рідних і близьких. Тому дуже важливо, що в день 45-річчя серпневих порозумінь ми зустрічаємося тут, в Оструді, місті з багатою історією, місті, яке зазнавало різної долі, але місті, яке пам'ятає про свою ідентичність. Це саме тут німецька меншина була, є і буде важливою частиною, що творить наше сьогодення та майбутнє, як й інші меншини, котрі живуть поряд. І вірю, що врешті не лише Оструда, але й вся Польща і весь світ хотітимуть під спільним для всіх нас небом жити разом та в злагоді.

– Не дозволяймо нас розділяти, – закликала Анета Бжиська, уповноважена маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства у справах нацменшин. – І наші мешканці це роблять, тобто ми співпрацюємо, виявляємо солідарність з нашими братами в Україні.

Представниця вармінсько-мазурського воєводи Анета Лапінська згадала 45-ту річницю підписання Ґданської суднобудівної угоди, яка ознаменувала початок «Солідарності» та демократичних перетворень у польській державі.

– Завдяки цим змінам меншини в Польщі отримали повне право розвивати власну ідентичність і бути рівноправними мешканцями, – заявила вона. – Ми повинні робити все можливе, щоб так було надалі.

Своєрідним символом єдності українців – біженців і місцевих нащадків тих, хто був депортований в 1947 році, став виступ танцювального ансамблю «Весна» з Ольштина. Він складається переважно з дітей та молоді, котрі втекли від війни в Україні. Вони представили барвисті, жваві народні танці, які значно оживили й сцену, і публіку. Місцевих українських артистів представляли ольштинське вокальне тріо «ТоЯ», учасниця гурту й солістка Олена Гнатюк з Оструди, вокальна група «Два кольори» з Ольштина, до складу якої входять місцеві українці та біженці.

Особливо тепло був прийнятий, зрештою як і всі українські виконавці, 19-річний артист та автор пісень Владислав Пелих із Запоріжжя. Він став фіналістом наймасштабнішого вокального проєкту «Голос Країни 13. Європейський сезон», співаючи в команді Юлії Саніної. Його голос легко впізнати серед сотні інших, а виразне виконання та взаємодія з аудиторією, яку артист теж заохочував до співу, справили на присутніх величезне враження.

Українські та польські пісні виконав гурт «Слов'янська душа». Його молода вокалістка, біженка з України, Єлизавета Котельникова захопила публіку сильним голосом та сценічною харизмою. Ґданський вокально-інструментальний гурт не вперше полонив публіку своїм потужним виконанням. Це міжнародний колектив, учасники якого походять з Польщі, України та Білорусі. Вокально-інструментальний ансамбль представлений вісьмома особами, котрі грають на скрипці, акордеоні, фортепіано, контрабасі та барабанах. Їх об'єднує любов до музики та бажання зберегти культурне багатство слов'янських народів. Колектив виконує композиції, засновані на традиційних польських, українських та білоруських народних піснях. У репертуарі також є оригінальні твори, зокрема хіти міжвоєнного періоду таких виконавців, як Мар'ян Гемар, Генрик Варс та Анджей Власт. Гурт був створений у Ґданську 11 років тому.

Німецьку меншину в Оструді представляв хор «Нідзиця» Нідзицького товариства німецької меншини та Нідзицький молодіжний інструментально-вокальний ансамбль. Подібним був виступ хору «Вармія», що складається з членів німецьких товариств у Лідзбарку-Вармінському та Бартошицях. Традиційно хор завершив свою програму співом «О, Сусанно», що зворушив публіку. З-посеред німецьких танцювальних колективів, як і в минулі роки, присутнім був гурт «Сага» з Бартошиць, який представив східнопруські танці. Виступала теж популярна солістка Маґдалена Лоберт із Шомбрука, переможниця конкурсу німецької пісні 2014 року в Оструді.

Ромську меншину представляв постійний гість фестивалю – гурт «Гітано» з Ольштина. Їхня жвава музика, барвисті костюми та маленькі діти, які зовсім не бояться сцени, вкотре захопили публіку. Звучали ромські ритми та місцевий фольклор, зокрема українська пісня «Мальви», котру а капела виконала скрипалька «Гітано», українка Аліна Холодна. У програмі також був виступ хору «Оструда», що діє при місцевому культурному центрі. У його виконанні звучали переважно вармінські та мазурські пісні.

Фестиваль «Під спільним небом» тривав близько шести годин. В амфітеатрі, який вміщує 2500 осіб, можна було побачити багато вільних місць, але водночас було дуже людно – глядачі приходили та йшли. З огляду на це кількість відвідувачів оцінюють у 500-800 осіб. Фестиваль вели журналістки української й німецької меншинних радіопередач, що виходять на Радіо Ольштин.

Захід традиційно вже 27 років організовують Ольштинський відділ ОУП та Спілка німецьких товариств Вармії й Мазур. Фінансує його Міністерство внутрішніх справ та адміністрації РП, управління маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства та Острудський центр культури. ●

eprasa.pl 48e24c6e5c

Історичний календар

ВЕРЕСЕНЬ

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

Фото з Вікіпедії

4 вересня 1965 р. – помер Василь Стус, поет рідкісного таланту, який обрав долю борця. Із 47 років життя 13 провів у радянських слідчих ізоляторах, карцерах, камерах-одиночках, мордовських таборах, на Колимі, на каторжній роботі в шахті. Його позбавляли побачень з рідними, вилучали вірші, листи й рукописи, знущалися фізично й намагалися знищити морально.

Народився Василь Стус 6 січня 1938 року у селі Рахнівка на Вінниччині. Був наймолодшою четвертою дитиною в родині. Коли Василю було 3 роки, батьки перевезли його до міста Сталіно (нині Донецьк). Він добре вчився, закінчив школу із медаллю у 16 років. Одразу поїхав до Києва подавати документи на журналістику, однак йому відмовили, бо виявився «занадто малим» за віком. На факультет української філології педагогічного інституту у Сталіно його зарахували без вступних іспитів. Самотужки вивчив латину, добре знав німецьку мову, читав Гейне в оригіналі. В університеті на заняттях з німецької перекладав без словника, а відповідав завжди виключно українською. Багато читав і більшість вільного часу проводив у бібліотеці. Згодом деякі викладачі почали давати йому твори раннього Павла Тичини, Максима Рильського та заборонених авторів Розстріляного відродження.

1959 року «Літературна газета» надрукувала перші вірші Василя Стуса, передмову до яких написав Андрій Малишко.

З 1961 року викладав українську мову в одній зі шкіл Горлівки. Стусу пропонували вступити до партії, що допомогло б йому зробити кар'єру, стати директором школи. Але він відмовився і 1963 року вступив до аспірантури Інституту літератури АН УРСР у Києві. Тут він познайомився із шістдесятниками Іваном Світличним, Михайлиною Коцюбинською та увійшов до Клубу творчої молоді.

4 вересня 1965-го в Києві мала відбутися прем'єра фільму Сергія Параджанова «Тіні забутих предків». Напередодні цієї події Україною прокотилася хвиля арештів творчої молоді. На показ фільму прийшла столична інтелігенція, серед якої був Василь Стус. «Василь піднявся… крикнув, що всі, хто протестує проти арештів, встаньте. Кілька спочатку людей піднялися, потім більше, потім більше. Але не всі», – так згадує той день Іван Дзюба. За цей вчинок Стуса виключили з аспірантури. Після чого поетові довелося працювати на різних роботах чорноробом, зокрема на шахті, залізниці, будівництві, в котельні, у метро.

У 1965 році одружився з Валентиною Попелюх, наступного року в них народився син Дмитро, нині літературознавець, дослідник творчості батька.

Стус не міг миритися з політикою радянської влади щодо посилення ідеологічного тиску та репресій проти дисидентів. У 1968 році він був одним із підписантів «Листа 139-ти», адресованого генсеку ЦК КПРС Леоніду Брежнєву та першому секретареві КПУ Миколі Підгорному. У листі українська інтелігенція вимагала припинити незаконні політичні арешти та утиски інакомислячих. Василь Стус направляв відкриті листи до Спілки письменників та центральних партійних органів, в яких критикував тоталітарну радянську систему, спрямовану на порушення та знищення прав і свобод людини в СРСР.

Його поезії друкують у самвидаві або за кордоном. 1970 року збірка «Зимові дерева» побачила світ у Брюсселі.

12 січня 1972 року – перший арешт. Упродовж майже 9 місяців поет перебував у слідчому ізоляторі. Саме тоді було створено збірку «Час творчості».

Двічі відбував покарання в таборах. У 1976-му, відбуваючи перше покарання, написав відмову від радянського громадянства: «Бути радянським громадянином – значить бути рабом».

Часто потрапляв до карцеру. Оголошував голодування на знак протесту проти жорстокого поводження з ув'язненими.

Після другого арешту адвокатом Василя Стуса було призначено Віктора Медведчука, який без згоди на те обвинуваченого на судовому засіданні визнав його «провину». Євген Сверстюк згадує: «Коли Стус зустрівся з призначеним йому адвокатом, то відразу відчув, що Медведчук є людиною комсомольського агресивного типу, що він його не захищає, не хоче його розуміти і, власне, не цікавиться його справою. І Василь відмовився від цього адвоката». Але цієї відмови суд не прийняв. Тоді Стуса засудили до 10 років примусових робіт і 5 років заслання.

1979 року Стус увійшов до Української Гельсінської групи.

У 1983-му Василя Стуса покарано роком камери-одиночки зі зниженням норми харчування за те, що в самвидаві вийшли його нотатки «З таборового зошита».

Наприкінці серпня 1985 року Василя Стуса покарали карцером за те, що він, читаючи книгу в камері, обперся рукою об нари. На знак протесту він оголосив сухе голодування, а в ніч з 3 на 4 вересня помер, можливо, від переохолодження. За офіційними даними, причина смерті – зупинка серця. Товариш Стуса, також колишній політв'язень, Василь Овсієнко нарівні з цією версією висував припущення про загибель від удару карцерними нарами, цілком імовірно, зумисне підлаштованого наглядачами. Сталося це в таборі біля села Кучино Пермського краю. Табірні наглядачі тоді знищили його рукопис «Птах душі» із 300 віршами. Дружині заборонили похоронити Стуса в Україні. Лише після завершення терміну ув'язнення, у 1989 році рідні змогли перевезти його прах на Батьківщину.

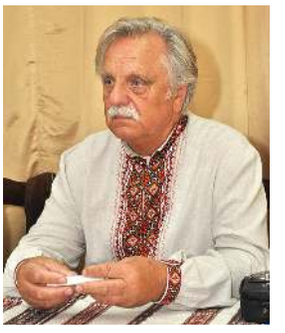

10 вересня 1940 р. – в селі Воловець Горлицького повіту на Лемківщині в селянській родині народився Микола Горбаль. Поет, дисидент, член Української Гельсінської групи.

У 1945 родину примусово депортували до УРСР – спочатку на Харківщину, а за два роки Горбалі перебралися на Західну Україну до села Литячі на Тернопільщині. З дитинства Миколу Горбаля цікавила музика. Його батько був регентом, керував церковним хором, знав ноти, сольфеджіо. У 16 років Микола навчився грати на скрипці. Закінчив Чортківське музично-педагогічне училище за спеціальністю

eprasa.pl 48e24c6e5c

вчитель музики і співів. Працював учителем музики у Борщеві, викладав музику в школі, естетику в Борщівському технікумі механізації, створив молодіжний ансамбль із вчителів, керував дитячим ансамблем пісні і танцю «Сонце» при будинку піонерів. Сам почав писати пісні.

Говорив зі студентами про національне мистецтво. Читав поезії Ліни Костенко, Василя Симоненка, Івана Драча. У 1970 році його попросили провести відкритий урок, після чого заарештували за так звану антирадянську агітацію та пропаганду. Основним пунктом звинувачення стала його поема «Дума», в якій Радянський Союз було зображено тоталітарною державою, а Україну – колонією, та зізнання Горбаля, що слухав західні радіостанції. Вирок – 5 років ув'язнення у таборах суворого режиму і 2 роки заслання до Сибіру. Арешт не дав можливості закінчити інститут (вчився заочно на музпедфакультеті Івано-Франківського інституту).

Перше покарання відбував у Мордовії, в «політичному» таборі суворого режиму, де познайомився з багатьма бійцями УПА, які його підтримали і надихнули. У таборі разом із інженером-економістом Зиновієм Антонюком вів підпільну «хроніку із зони» – на тоненькому цигарковому папері записував вироки, беззаконня тюремників, інтерв'ю з уже відомими у світі в'язнями. Інформацію передавали на волю. Ці повідомлення поширювалися самвидавом, звучали на «Радіо Свобода» та «Голос Америки». Брав участь у всіх акціях протесту.

Після звільнення у 1977 році приїхав до Києва, став членом Української Гельсінської групи, допомагав політв'язням та їхнім родинам. У 1979 році його знову засудили на 5 років таборів суворого режиму, звинувативши у кримінальному злочині – спробі згвалтування. Під час останнього слова на суді відкрито визнав себе членом УГГ.

За день до закінчення терміну був повторно заарештований за антирадянську агітацію та пропаганду і засуджений до 8 років особливо суворого режиму і 3 років заслання. Одним із «доказів вини» стала стаття «Життя в кримінальному таборі», опублікована в Парижі у газеті «Українське слово». Останній термін відбував у сумнозвісному таборі ВС – 389/36-1 в селі Кучино, де загинули Василь Стус, Олекса Тихий, Юрій Литвин та інші політв'язні. Загалом у таборах та на засланні відбув 16 років.

Був звільнений одним із останніх у часи «перебудови» за особистого сприяння президента Америки Рональда Рейгана. 23 серпня 1988 року із Пермі був доправлений до Києва і поринув у політичну діяльність. Був виконавчим секретарем Української гельсінської спілки, до 1994 року – голова Київської крайової організації УРП. Обирався депутатом Київської міської ради, народним депутатом України.

Член українського та міжнародного літературного об'єднання ПЕН-клуб, лауреат премії імені Василя Стуса з 1992 року. Видав шість поетичних збірок, дві книжки мемуарів і роман «Повернення». Організатор та учасник чоловічого вокального гурту «Лемки Києва».

12 вересня 1875 р. – народився Олександр Кошиць, хоровий диригент, композитор та етнограф, який написав оркестрове аранжування пісні «Ще не вмерла Україна». Народився він на Канівщині, в багатодітній родині, хоча своєю батьківщиною вважав село Тарасівці Звенигородського повіту, куди батька призначили священником нової парафії. Освіту Олександр почав здобувати у Богуславській єпархіальній бурсі, а продовжив у Київській духовній семінарії, яку закінчив 1901 року з вченим ступенем кандидата богослів'я. Попри отриману освіту, священником

не став, а подався вчителювати на Кубань, де заприятелював з Симоном Петлюрою. За сприяння Миколи Лисенка на Кубані Кошиць здійснював етнографічні експедиції по козацьких станицях, записуючи від нащадків запорізьких козаків, депортованих з України, народні пісні. Зібраний матеріал з 500 пісень він упорядкував у десяти зошитах, які були представлені на етнографічній виставці Кубані та отримав за роботу Золоту медаль. Згодом ці зошити були втрачені, відома доля лише двох, один з яких зберігався в архіві самого Кошиця у Вінніпезі.

У 1904 році після повернення до Києва Кошиць деякий час викладав в Учительській семінарії та Другій жіночій духовній школі. Тут він продовжив навчання у класі композиції в музично-драматичній школі Миколи Лисенка, на запрошення якого одночасно викладав курс хорового співу. Далі відбулось стрімке становлення Кошиця як диригента та композитора.

Деякий час він був директором та диригентом товариства «Боян», у 1909 році його запросили керувати студентським хором Київського університету св. Володимира. Учасники цього хору 1916 року вперше виконали неперевершений «Щедрик» у обробці Миколи Леонтовича. Потім Кошиць викладав у консерваторії, здійснював обов'язки капельмейстера у театрі Миколи Садовського, був диригентом Київської опери, а за доби УНР Центральної Ради очолював музичний відділ Генерального секретаріату освіти.

У січні 1919 року Голова Директорії Симон Петлюра зобов'язав Олександра Кошиця та Кирила Стеценка організувати українську республіканську капелу та вирушити у світове турне з метою популяризації України. Репертуар капели складався виключно із народних пісень в обробці Лисенка, Стеценка, Кошиця, Леонтовича. Концерти в усіх містах без виключення пройшли з надзвичайним успіхом, а преса із захопленням писала про тріумф українських музикантів. Протягом 1919-1921 років капела здійснила вдале турне країнами Європи, а у 1922 році перетнула Атлантику, аби підкорити Америку. Український Національний хор (таку назву отримала капела наприкінці 1920 року) гастролював з успішними концертами США, Мексикою, Аргентиною, Бразилією, Кубою; лише в країнах Південної Америки хор дав близько 900 концертів. Після цих гастролей він розпався.

Попри бажання Кошиця, повернутись в Україну капела не могла, оскільки радянська влада не давала дозволу. Відтак диригент з 1926 року оселився у Нью-Йорку, де керував групою зведених українських хорів «Сімкою», намагався реалізувати себе в якості композитора. 1938-го він узяв участь у зйомках кінострічки «Маруся», що відбувались у Нью-Джерсі. Також викладав у Колумбійському університеті, працював над «Спогадами» та впорядковував щоденник «З піснею через світ».

Після світового визнання цей період в житті Олександра Кошиця був складний. Він потерпав від бажання повернутись в Україну та власної нереалізованості. У 1941 році він переїхав до Вінніпегу на запрошення освітньої референтури УНО Канади керувати хором і викладати на диригентсько-вчительських курсах.

Помер Олександр Кошиць 21 вересня 1944 року і похований в колумбарії цвинтаря «Глен-Іден» недалеко від Вінніпега, заповідаючи, аби його прах був перенесений до України.

eprasa.pl 48e24c6e5c

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Мирный мире, де єси?

Наша мова єст непроста, кєд чужому, необізнаному з лемківскым, повіме, же глядаме мира в мирі, то може подумати, же глядаме масла в масьлі, або, же бесіда наша єст о масьлі масьлянім. Хоц істинного мира в мирі глядат купета люди, а його приходу ждеме не лем мы, то найти го не годен нихто. Не знаме ани, як долго ищы треба го іскати. Хоц то не блиха, та нихто не годен повісти, коли приде, ани одкале го ся мож сподівати. Циж то не чортівска робота? Хыбаль сам рогатий накрил мирный мир своім хвостиком. Чортівскє насіня цілого сьвіта лучыт ся зо своім начальством сідящым в москві и стає до маштабной борбы з добром. Змагат ся, але не перемагат, за што треба дякувати Богу, та и за то, же невірующых в перемогу Украіны з дня на ден стає штораз то менше и менше. Єднако шыріня ся того роду знаня, аджи медже росиянами, не зменшат напругы болю и страха. Як тремтіли вшыткы, так тремтят, та як сме выглядали мира в мирі, так фурт го выглядаме, як спраглий воды на пустині, а він як не приходил, так не приходит.

Президент елект могутньой краіны од глони війні пальчыком грозит

Трамп гучні заповідал, же як лем президентом стане, то спровадит мир на украінску землю, маштабном війном гноблену од лютого 2022 р. Мало быти раз два, та дуже люди товды повірило, же мир в Украіну приде за справом Гамерикы. Но и де діла ся мудріст мудрых того сьвіта? Пішла спати, бо сьвіт хыбаль до голови взял си номен омен руску пословицю, бесідуючу, же: *Вечер ранком мудрішшым стає*. Зато од січня сьвіт пережыват емоцийний ролекостер – смотрячы, же так повім, на гамерицку ваньку встаньку. Нераз неєдны юж голосили, же мир видно юж на горизонті, вшыткым вказували го пальчыком, але мир на Украіну як не приходил, так не приходит. Все наглі счезал з горизонта – ничым рання мгла, будучы ищы барз далеко од Украіны. Выдно лем в росиі вечер ранком мудрішшым стає, а може и в нас тіж, але невеликый чловечок з москвы мирный мир скоро на свою сторону перетігат и на глухо зас заперат го в москальску клітку. Лемко бортаком не єст, омудріли аджи липняне, котры давно тому місяць хотіли до міха зімати. Мы, кєд в суспільным жытю робиме новий крок, то зо заду головы фурт маме прадідівску пересторогу – *Без Бога ани до порога*. Лемко до гнеска лем Богу вірит, не слухат ся ани жадного радийя, ани ниякого так ци сяк мудрого пуделка з кольоровыма образками. Мы маме над собом лем Бога, а Гамерикане мают ищы президента, Полякы тіж. Тепер в нас зас настає такий як в Гамериці (лем половына народа го шанує). Колиси мали сме президента барз подібні надутого до гнешнього гамерицкого, тіж вшытко найліпше знал, та на вшыткым ся знал. Він барз подібні бесідувал як сес гнешній з-за океану, мудрістьом не хотіл ся хоснувати. Так по правді то мало хто мал довіру до нього, смотрячых на нього як на Бога было недуже. Аджи они знали, же то не чловек знающый вшытко о вшыткім.

Мирного мира фурт не можеме найти, бо, на жаль, не лем росияне Бога ся не боят, не бракує и іншых народів, творящых своіх божків и идучых за нима як теля за коровом. Більшіст люди в тых народах сама не потрафит в жытю си радити, хтоси мусит нима кєрувати. рускы за московскым «царьом» лізут як цьми до огня, повірили вожджу, же там ясно и тепло, же кєд дійдут до нього, будут вільны и вічно щасливы. Кєд першы горят, а тым зо заду стає ищы яснішше и теплішше, думаня не влучыт ся, бо го не є. Кєд аджи в дакого музґ ся влучыт, то завернути юж не годен, бо крильця все горят першы, а на піше вернути ся не даст. Діє засада замахового колеса, маса такых як він (ищы більше запеклых) несе го стисненых и зєднаных зо собом.

Трамп в грудни обіцював, же як президентом стане, то війну раз два розвяже, а тых, котры єй розпутали, в глухый кут зажене. Не вірил єм, же то буде скоро, але думал єм історичні. Гамерика 6 квітня 1917 р. приступила до І Сьвітовой війны, війна ся раз два закінчыла. Подібні было з другом (по *Pearl Harbor* – 7 грудня 1941 р.), але товды юж кус довше треба было ждати на мир. Хоц Гамерика справді єст велика и могутня (то наймогутнішша страна сьвіта), але з дня на ден війну тяжко закінчыти, тым більше, же в гнешній війні о Украіну иде о быти або не быти єдной або другой стороны сесого мілітарного конфлікта. Війна, котру президент Гамерикы раз два хотіл закінчыти, коликы на голові му теше, та новы воєнкы то ту то там завязує. Што з того, же на меншу скалю и подальше, як рикошетом бют и по нас. Гнешній сьвіт помаціцькы на нашых очах стає ся малым селом, Чеслав Мілош писал о тім так: *Земля то зеренце – справді нич більше / А іншы зернятка – плянеты и зьвізды* (Чеслав Мілош, *Приповідка о маку*). Мы фурт смотриме на Украіну и вызераме в нєй мира, ничым дощу на спеці, як зимом сходу теплого весняного сонця, а ту не лем кінця сесій війні не видно, а ищы новы конфлікты фурт то ту, то там почынают горіти. Мир приде як злодій, не знати коли, лем Бог знає. Мир приде, адже готуйме ся до нього.

Не будме трепетином и не дайме ся темряві

Трепета – лемківска назва осикы, дідове так єй назвали, бо на нєй фурт листя ся трепоче, хоц вітру не є. То барз старе слівце, Болгаре трепету зовут – *трепетликом*. Не будме трепетами ани трепетином (адже земльом на якій росне сама трепета), но бо ищы николи нихто власным страхом не перегнал чужынців з рідной земли. Не бійме ся, бо ворог власно того од нас жде. Од страху чловек коломутніє, а товды труднішше найти в собі сьвітлу думку и лацнішше попасти на зашмареный на нас гачык. Темряву не мож розогнати ищы більшом темрявом, то лем в математиці два мінуси дадут плюс, в жытю такого не досьвідчыш. Темряву темрявом не лем же не побореш, а взміцниш єй, справыш, же єй челусты станут ищы чорнішшы, адже страшнішшы. Євангелист, св. Матвій, бесідує о тім так: *Якщо ж світло,*

eprasa.pl 48e24c6e5c

що є в тобі, стане темрявою, то яка страшна буде там темрява! (Мт. 6, 23). Адже темряву мож розогнати лем сьвітлом, кєд неє го в нас ани коло нас, кєд руком не намацяме жадной сьвічкы, то не значыт, же настал юж час на рваня волося з головы. Спокійні сідме и не отчаянно жийме та мира ждийме. Кєд очы не помагают, користайме з іншых дарів, якы дал нам Бог (або натура – то залежыт в што віриме), спокійні ждийме ряду, не дайме ся темряві загнати в глухый кут, з котрого гірше буде нам наслухувати. В темряві не здзебенієме, кєд будеме ся огрівати добрыма думками. Кєд не мож своіма, слухайме голосу іншых. Спільні глядайме дакой сьвічкы, хоц бы найменшого огарика. Одозвийме ся до іншых, не будме баранами, не сме сами на земли. На нашім зернятку маку може дахто юж нашол сьвічку, а іншый може має патичкы. Старчыт, же скрешеме єдного и запалиме хоц бы невеличку сьвічочку, а вшыткы хоц бы и за тым єдным огариком разом вийдете на волю. Не вшыткы станеме перед лицьом Сонця Правды, але вшыткы вийдеме на сонце, котре што дня рано встає на небі, все на сході. Хоц росия на сході, з нєй мирне сонце не зийде, оно в росиі давно тому зашло и як не сьвітило до руской душы так не сьвітит, чорно в ній як в аді. Як на разі то москальска темрява кажде зряче око выколе, але она туземна, адже не вічна.

Страхом нихто ищы не оборонил ся перед злом, страхови треба заложыти узду и міцно тримати го коротко на вічках, жебы ся ани не вірґнул, жебы ворог не знал, же ся трясеме, бо товды познат де сме. Най си думат, же зо страху перед ним сме юж померли, або же сме великыма трусами, лежащыма и зломлеными юж. Завірме Богу, обіцял дати, казал ждати, адже ждийме ряду. Бог не Яцко, не лишит нас в потребі, вшыткым дає час на каяня. Слова бесідуючы, же: *Не є чловека, котрий жыл бы и не згрішыл,* котры нераз чули сме и то не лем в церкви, не сут порожні та тичат ся и нас. Мы тіж маме за што ся перед Богом и людми каяти, не смотме, же сут гіршы од нас, бо не в тоту сторону треба рівняти. Не все клин клином ся выбиват, страх страхом побороти ся не даст, то так, якбы сме прібували темряву більшом темрявом розогнати (бесідували сме, же так ся не даст). Адже бояти ся не треба, бо страх путат рукы и ногы. Ліпше бороти ся зо своіма думками о страху та одогнати го од себе, борони Боже, звикати до нього. Кєд страхови заложыме узду, товды сьміло можеме юж з другым чловеком бити ся на слова, але ниґда не переходме на ручне толкуваня (на «бесіду» тым, што під рукы попаде). Глядайме того, што нас лучыт, што поможе скорше дійти до мирного дня.

Мовчаня

Не дармо дідове бесідували, же мова єст сріблом, а мовчаня золотом. Оно аджи єст, як то папа Йоан Павло II голосил: *«молитвом серця», котра єст лем слуханьом – глубокым и зосередженым мовчаньом – в голос Духа Святого.* Не думайме, же золотом єст мовчаня, выкликане ненаходжыньом одповідных слів. Нераз так єст, же мовчыме, бо не хоче ся нам бесідувати, а часом слів нам бракує – такє мовчаня тіж не єст золотом. Кєд мовчыме лем зато, же глядаме одповідных слів, то мовчыме з примусу, з порожнечы, яка нами заволоділа, а она золотом быти не може. Мовчаня може быти и ознаком браку спротиву, адже згоды на прихід нового зла або на жытя в старім злобным сьвіті. Такє мовчаня єст піднесіньом рук до горы, та так нам мовчати не можна, бо такє двиганя рук то не жест Оранты.

В мовчаню, званім золотом, так само як в «молитві серця», слова сут непотрібны, вшыткы вшытко в міґ розуміют, нихто никого ся не лякат, нихто перед никым на коліна не падат, вшыткы сут рівны (без згляду на то на кілко центиметри выросли в гору) и нихто никому не служыт, а вшыткы сут служащыма собі и то добровільні. Вшыткы сут отверты на себе и заперты на зло. Ждеме такого власно мовчаня, ждеме на такий мир, в котрым не є бомбліня, ракєты не падают на мирны хыжы, ани на театры, ани на школы, ани на шпиталі. Жадна біда юж з мирного неба не впаде на нич и ничого не знищыт. Де єси мирный мире? Де бым не был, де бым ся не розоздріл, всядываль виджу лем немирный мир, брехливый и зрадливый, выповненый отрутом, посолодженом тым, што барз любиме.

Глядайме выходу з темрявы

Боіш ся темрявы? Та чом сідиш в темряві, не глядаш сьвітла, кєд не маш го в собі, не сід в немирных сцінах, в котрых запер тя злобный и неправый сьвіт. Глядай сьвітла, кєд не Божого, то природнього, котре тіж може тя осьвітити и огріти. Не злостме ся, же іншы нас не розуміют, часом чловек єст такым сотворіньом, котре фурт лем наріче и наріче, а як не наріче, значыт, же спит. Сут такы люде, котры кєд ліє, нарічут, же ліє, кєд сонце сьвітит, нарічут, же єст за горячо. Не од гнеска так єст, же не даст ся не лем вшыткым догодити, єдній особі тіж ниґда не догодиш, може зато колиси хтоси повіл, же: *Хто вбиват єдно жытя, тот нищыт цілий сьвіт.* Та тото діє и в другу сторону: *хто спасе єдну особу, цілий сьвіт спасе*. Того роду маруд не треба ся бояти, они не сут небезпечны, по просту не знают чого хочут.

Бояти ся треба такых, котры ниґда не будут задоволены, бо хочут під своіма ногами мати цілий сьвіт. Такым чловеком, котрого треба ся бояти, єст малий цар москвы, котрый сам себе намастил. Такы люде ниґда не будут сити. Людяна людина все глядати буде мирного мира, та не лем для себе го бажати буде, а самолюбы лем о собі думают. Мирна особа, кєд дахто подаст єй пів стакана воды, красьні подякує за тото, што достала. Не подумат, чом налял (ци наляла) мі лем пів стакана, мирна особа все миру и полагоды глядати буде. Така особа кєд любит, то хоц бы мила єй серцю особа до кавы не цукру, а соли додала, выпє. Ґамбу му буде крутило, але не даст познати, же кава од милой (ци милого) не фай. Она не може быти не фай, кєд рука особы милой нашому серцю подала єй. Біда єст товды, кєд маме до чыніня з особом злобном до нас, котра так нас любит, як пес кота. Дахто повіст, же стрілило мі ся кульом в пліт – прецін в інтернеті мож найти купета знимок и фільмиків, на якых пес з котом мирні и дружні жыют, як в райі. Вшытко залежыт од того як іх выховано. На жаль, в нашім чловечым сьвіті барз часто так єст, же молоды поколіня не выховуют, а тресуют, вчат лем ненависти и агресиі до вшыткого, што не єст нами, же не наше єст чуже, адже враже. Гнешній сьвіт стає ся зеро-єдинковий, хто не з нами тот проти нас, третя дорога то фікция.

Не думайте, же то з Біблиі ся бере, там справді найдеме, же маме быти або студены, або горячы и ниґда літні. Она бесідує, же маме быти студены для зла и горячы для добра, та ниґда не стояти по середині. Ту зеро-єдинкова засада справді діє, можеме быти з Богом або ні, іншого становиска заняти не можна. Можеме быти за миром або за війном, іншого выходу не маме, ту неутральніст не діє, не є жадной хати з краю. Мы сме за миром в мирі, для вшыткых братів и сестер. ●

eprasa.pl 48e24c6e5c

РЕЦЕНЗІЇ

Андрій Любка,
«Війна з тильного боку».
Чернівці: Видавництво
«Meridian Czernowitz»,
2024. – 280 с.

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Боротьба за те, щоб бути собою

Відомо, що війна – це бої й смерть. Водночас це ще й життя, яке відбувається за багато кілометрів від лінії фронту. Таке «життя в тилу» у час війни в Україні відчувається не менше, ніж на передовій. І саме його фіксує Андрій Любка у своїй крайній книжці «Війна з тильного боку».

Через розповіді пересічних людей, що стикаються з втратами, автор створює образ країни, яка бореться за своє існування. Про них письменник розповів під час цьогорічного літературного фестивалю в Перемишлі – «Місто з рікою», де був одним з учасників.

Андрій Любка

Серед героїв книжки є бійці батальйону з Ужгорода, звідки походить сам автор. Вони доїхали на передову на Донбасі за допомогою таксі, бо їхній автобус зламався на півдорозі. Це їм першим допоміг письменник. Хоча, як сам зізнався Андрій Любка, його волонтерська робота почалася з «фальстарту», коли вирішив привезти бійцям на Великдень 2022 року 100 кілограмів копченої ковбаси.

«Який же Великдень без ковбаси копченої? У нас на Закарпатті це неможливо», – розповів він на зустрічі у Народному домі.

«Я зателефонував у компанію, яка була біля Ізюма, і повідомив другу, що хочу їм це привезти. Потім колега з фронту сказав мені, що я благородна людина, що це чудово, але їм потрібна машина. Цей дзвінок змусив мене відчути себе таким ідіотом, що я хотів створити святкову атмосферу на Донбасі. Мені було соромно», – додав письменник.

Щоб купити машину, він організував свою першу публічну акцію збору коштів. Як сам каже, сподівався на успіх. За одну ніч люди переказали гроші на дві машини. Це показало, що справжній капітал письменника полягає не в кількості проданих книг, а в довірі людей, зокрема його читачів.

«Війна з тильного боку» – це чи не перша нон-фікшн книжка Андрія Любки. Вона теж про самого письменника, який раптово стає волонтером і доставляє джипи для української армії.

На сьогодні йому вдалося разом з друзями купити майже 380 автівок. Як це можливо? Відповідь можна знайти в його книзі. Ідеться про словацьких ромів. Саме у них письменник почав купувати автомобілі та продовжує це робити донині.

«Я знайшов одну з машин у Міхайловцях на Словаччині. Це приблизно за 30-40 кілометрів від нас. Приїхав на домовлену парковку. Побачив якихось хлопців на BMW. Сказали, щоб я поїхав з ними. Мені було спершу страшно, бо мав при собі гроші. Але було незручно відмовлятися, адже ми домовилися, – розповідав він. – Коли ми приїхали до їхнього села, вони показали мені пікап. Я шукав усюди. 4,5 євро? Я дивувався, чому така мала ціна. Лише коли обійшов машину приблизно вп'яте, то помітив, що в неї кермо з правого боку. Англієць!»

Як розповідав письменник на зустрічі в Перемишлі, роми, що живуть у Великій Британії, збирають речі, які люди виносять, виставляючи на вулицю, як-от електроніку та побутову техніку, а потім привозять це до Словаччини. Щоб не платити за транспорт, вони купують старі пікапи, які їздять лише в одному напрямку.

«Пізніше їм більше не потрібні машини. І це мене влаштовує, бо я шукаю зношені авто, але які прибули на власних колесах, а не на причепі», – описав він «торги» з ромами у Словаччині. Від них він отримав більшість автомобілів, які Любка і його команда привезли для українських військових.

«Не знаю, але мені здається, що після Америки, Британії, Німеччини, Данії чи Польщі наступними в черзі на озброєння українських військових є роми», – пожартував автор.

У своїй книзі Андрій Любка описав понад тридцять людських історій. Окрім бійців, ми зустрінемо тут механіка, який встає о третій годині ночі, щоб підготувати машину, бо зранку має їхати до бійців, водія, який весь час розвозить допомогу, тощо.

У «Війні з тильного боку» є місце і людському теплу, і наполегливості, і солідарності. І ця солідарність українців, окрім іншого, проявляється у зборі коштів, які організовує письменник.

«Більше 90 % жертводавців – це українці», – зазначив на зустрічі автор книги.

«Я вирішив, що буду писати про добрих людей і ті приклади, які показують кращу сторону суспільства, кращу сторону війська, особисті моменти. І це є для мене антидепресантом – концентруватися на хорошому», – говорив Андрій Любка, підкресливши, що герої книжки для нього є «батарейками», енергію яких він хоче передати іншим.

Слід додати, що книгу перекладено на польську мову під назвою «Wojna od tyłów». Автор перекладу – Марек Серґіуш Задура. ●

eprasa.pl 48e24c6e5c

Поморський відділ ОУП та Театр Навпаки запрошують на **JarmaRock FEST** – найбільший фестиваль української музики у Польщі!

Це подія, яка відбувається 49-й раз поспіль і має свою довголітню історію та власну традицію.

В програмі заходу – концерти українських зірок з Польщі і України, зустрічі, мистецькі проєкти (ArtBox). **17-18 жовтня** у клубі B90 в Ґданську фестиваль відчинить свої двері для кожного, хто прагне відчути справжню українську енергію.

ПРОГРАМА

П'ятниця 17.10.2025.
19.00 – відкриття клубу B90
20.00-04.00 – концерти гуртів: Віри Дуди, Із Дніпра, Гуртом, Шаравари, DJ

Субота 18.10.2025.
18.00 – відкриття клубу B90
19.00-04.30 – концерти гуртів: Darie Lu, Alyona Alyona, SadSvit, Hoyraky, DJ

Фестиваль організовано завдяки дотації міста Ґданськ, Поморського воєводства,
міністра внутрішніх справ та адміністрації.
Квитки можна придбати на фейсбук-сторінці – JarmaRock FEST.
Для школярів початкових шкіл (діти до 14 років) – вхід вільний.

Alyona Alyona

SadSvit

ПАМ'ЯТАЙМО ПРО ЯВОЖНО!

Управа гуртка ОУП та Парафіяльна душпастирська рада УГКЦ у Катовицях повідомляють, що в суботу, **27 вересня 2025 року, о 10.00 в Явожні, в лісі біля пам'ятника, відбудеться божественна літургія та панахида в наміренні жертв Центрального табору праці Явожно.**
Сердечно запрошуємо всіх небайдужих до участі у спільній молитві.

Від імені організаторів – Іван Зрада,
тел. 660449733.

ДОРОГІ ЧИТАЧІ! **Можливе запізнення газети залежить не від видавця, а від пошти.**

Нагадуємо, що замовлення на передплату приймає також Kolporter (kolporter.com.pl).

Редакція

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1700 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 48e24c6e5c

Управа Мазурського Відділу Об'єднання Українців у Польщі і Греко-Католицька Парафія пп. Пресвятої Тройці в Гіжицьку
запрошують на

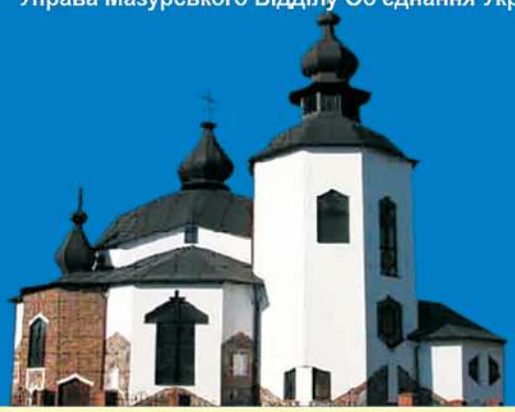

XXIV Міжнародні Концерти Церковної Музики 2025

4.10.2025р. СУБОТА

16.00. Греко-католицький храм у ВЕНГОЖЕВІ. Концерт за участю:
Вокального ансамблю „Яворина" музичної школи м.Злотий Потік (Україна), Квартету „Любисток" з Кременця (Україна), Хору кафедрального собору Св. Пророка Іллі ПЦУ м. Дубно (Україна), Камерного хору „Basileus" з парафії Успіння Пресвятої Діви Марії у Варшаві (Польща), Хору „Благословення" з парафії Св. Йосафата у м Шептицький, Львівська область (Україна), Камерного Хору „Comendo" з парафії Отців Василіян у Варшаві (Польща), Хору „Credo" парафії Холмської ікони Божої Матері з Луцька, Волинської єпархії ПЦУ (Україна).

18.00. Греко-католицький храм у ГІЖИЦЬКУ. Концерт за участю:
Вокального ансамблю „Яворина" музичної школи м.Злотий Потік (Україна), Квартету „Любисток" з Кременця (Україна), Хору кафедрального собору Св. Пророка Іллі ПЦУ м. Дубно (Україна), Камерного хору „Basileus" з парафії Успіння Пресвятої Діви Марії у Варшаві (Польща), Хору „Благословення" з парафії Св. Йосафата у м Шептицький, Львівська область (Україна), Камерного Хору „Comendo" з парафії Отців Василіян у Варшаві (Польща), Хору „Credo" парафії Холмської ікони Божої Матері з Луцька, Волинської єпархії ПЦУ (Україна).

5.10.2025р. НЕДІЛЯ

9.00 Греко-католицький храм у БАНЯХ МАЗУРСЬКИХ. Свята Літургія і концерт за участю:
Вокального ансамблю „Яворина" музичної школи м.Злотий Потік, керівник Галина Побурінна-Чорній (Україна)

9.00 Греко-католицький храм у ВИДМІНАХ. Свята Літургія і концерт за участю:
Камерного Хору „Comendo" з парафії Отців Василіян у Варшаві, диригент Ореста Кінаш (Польща)

10.00 Греко-католицький храм у ВЕНГОЖЕВІ. Свята Літургія і концерт за участю:
Камерного хору „Basileus" з парафії Успіння Пресвятої Діви Марії у Варшаві, диригент Роман Дрозд (Польща)

10.30 Римо-католицький храм у ВІЛЬКАСАХ. Концерт за участю:
Хору кафедрального собору Св. Пророка Іллі ПЦУ м. Дубно, диригент Сергій Гавриленко (Україна)

10.45 Римо-католицький храм у ГІЖИЦЬКУ, Віловський район. Концерт за участю:
Квартету „Любисток" з Кременця (Україна)

11.30 Греко-католицький храм у КРУКЛЯНКАХ. Свята Літургія і концерт за участю:
Хору „Credo" парафії Холмської ікони Божої Матері з Луцька, Волинської єпархії ПЦУ (Україна)

12.00. Греко-католицький храм у ГІЖИЦЬКУ. Архиєрейська Свята Літургія і екуменічна молитва – Панахида за полеглих захисників України в російсько-українській війні (з 2014 року донині) за участю:
Хору „Благословення" з парафії Св. Йосафата у м Шептицький, Львівська область, диригент Оксана Андрейчук (Україна)

16.00. Євангельсько-аусбурський храм у Гіжицьку. ГАЛА-КОНЦЕРТ

За участю:
Міжпарафіяльного євангельського хору (парафії: Рин, Мронгово, Гіжицько), диригент Мартина Лукашевіч (Польща)
Вокального ансамблю „Яворина" музичної школи м.Злотий Потік, керівник Галина Побурінна-Чорній (Україна)
Йоланти Вагнер - сопрано та Лукаша Вронського - органи (Польща)
Квартету „Любисток" з Кременця, керівник Ольга Гаврилюк (Україна)
Хору кафедрального собору Св. Пророка Іллі ПЦУ м. Дубно, диригент Сергій Гавриленко (Україна)
Камерного хору „Basileus" з парафії Успіння Пресвятої Діви Марії у Варшаві, диригент Роман Дрозд (Польща)
Хору „Благословення" з парафії Св. Йосафата у м Шептицький, Львівська область, диригент Оксана Андрейчук (Україна)
Камерного Хору „Comendo" з парафії Отців Василіян у Варшаві, диригент Ореста Кінаш (Польща)
Хору „Credo" парафії Холмської ікони Божої Матері з Луцька, Волинської єпархії ПЦУ, диригент Катерина Токало (Україна)

Почесний патронат:
Високопреосвященний Аркадій Трохановський Владика Ольштинсько - Гданський
Співфінансується з бюджетних коштів;
Міста Гіжицько, Самоврядування Вармінсько-Мазурського Воєводства, Гіжицького Повіту, Гміни Видміни, Гміни Гіжицько, Гміни Круклянки, Гміни Венгожево, Венгожевського Повіту, Гміни Бані Мазурські і приватних спонсорів.

Patronat Medialny:

eprasa.pl 48e24c6e5c